

Savivaldybių žinios

Nr. 8–9 (922–923)

2023 m. rugpjūčio 29 d.

LIETUVOS SAVIVALDYBĖS 2023

Apie regioninę politiką, regionų plėtros tarybos ir centrinės valdžios santykius

2–3 p.

Birželio 27 d. įvyko pirmasis 2023–2027 m. savivaldybių tarybų kadencijos Panevėžio regiono plėtros tarybos kolegijos posėdis, kuriame dalyvavo Panevėžio regiono savivaldybių merai ir deleguoti savivaldybių tarybų nariai.

PANEVŽIO RAJONAS. RUGPJŪTIS NEPANAŠUS Į ANKSTESNIUOSIUS

6–7 p.

ARVYDAS VAITKUS: TIKIU, KAD KLAIPĖDA GALI SUKLESTĖTI

9–11 p.

KAIP ŠIRVINTOS SUGRIOVĖ MITUS IR STEREOTIPUS

20–21 p.

PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ ŠVENČIA 65 METŲ JUBILIEJŲ

30–31 p.

PIRMA – REGIONO CENTRAS, PO TO VISI KITI?

Apie regioninę politiką, regionų plėtros tarybos ir centrinės valdžios santykius, pokyčius savivaldoje kalbamės su Panevėžio regiono plėtros tarybos pirmininku, Rokiškio rajono savivaldybės meru Ramūnu Godeliausku.

Gerb. mere, birželio 27 dieną esate išrinktas Panevėžio regiono plėtros tarybos kolegijos pirmininku. Kokius svarbiausius uždavinius tenka spręsti naujam pirmininkui?

Esu dėkingas Pasvalio, Biržų, Kupiškio, Panevėžio rajono savivaldybių merams už pasiūlymą pirmininkauti Panevėžio regiono plėtros tarybos kolegijai, visuotiniam narių susirinkimui bei minėtų savivaldybių kolegų palaikymą. Vienas svarbiausių uždavinių artimiausiu metu – patvirtinti regiono plėtros planą. Nors tai padarysime artimiausiu metu, deja, reikia pripažinti, esame vienintelis regionas Lietuvoje iki šiol nepasitvirtinęs regiono plėtros plano. Vis dar neturime sutarimo dėl regionui skirtų lėšų pasiskirstymo principų. Nesinori nieko dėl to kaltinti. Turime stiprų regiono centrą – Panevėžio miestą. Tačiau penkios iš šešių regiono savivaldybių, kurios kiekviena yra patrauklios ir stiprios, nepriitaria principui: pirma – regiono centras, po to visi kiti. Privalome rasti sutarimą ir kompromisą, kuris tiktų visoms šešioms regiono savivaldybės.

Turbūt visos regionų savivaldybės jaučia ir mato tą patį – centrinės valdžios regionų politika užstrigusi didžiuosiuose šalies miestuose. Ir tai sukelia tam tikras mažesnių savivaldybių reakcijas.

Ilgą laiką strigo regionų plėtrai numatytos paramos lėšos, pajudėjo ar ne ledai ar vis dar regionai laukia centrinės valdžios susimylėjimo?

Sunku ką ir bekomentuoti. Turime jau 2023 m. antrąjį pusmetį. Tačiau tebetrepsime vietoje, klausome atsakingų ministerijų atstovų pažadų apie tai, kaip tuoj bus patvirtintos gairės ir panašiai. Manau, visos savivaldybės yra pasiruošusios ir laukia starto. Kartais susidaro įspūdis, jog kažkam naudinga išlaukti laiko, kad projektai startuotų prieš ateinančiais metais vyksiančius LR Seimo rinkimus. Bet tikėkimės, jog tai tik sutapimas...

Kaip su žadėtu didesniu regionų plėtros tarybos savarankiškumu?

Patį idėja ir siekis atrodė patraukliai, tačiau daugelis idėjų nebūna realizuotos būtent taip, kaip norėtūsi. Mano nuomone, tas bandymas parodyti, kad regionų plėtros tarybos labai savarankiškos, prisidėjo prie to laiko praradimo, kurį turime dabar. Patys daug dirbome, planavome, kūrėme, o rezultatas toks, kad visi mūsų planai labai kruopščiai peržiūrimi, iš dalies apribojami ir koreguojami.

Tarsi ratas apsisuko ir nuo savarankiškumo grįžome prie principo, jog „iš aukščiau geriau matyti“.

Kokie projektai numatyti Panevėžio regione ir kokios regiono problemos jais bus sprendžiamos?

Kurdami Panevėžio regiono funkcinės zonos plėtros strategiją aptartus projektus ir idėjas, jų vystymui apibendrinome ir išskaidėme jas į tris pagrindinius uždavinius: darnaus judumo, verslo aplinkos ir turizmo paslaugų konkurencingumo didinimo.

Kadangi meru dirbate ne pirmą kadenciją, be abejo, galite palyginti, kaip pasikeitė mero veikla. Tad kokie privalumai ir kokios problemos išryškėjo per pirmuosius darbo pagal pakeistą Vietos savivaldos įstatymą mėnesius?

Veikla pasikeitė. Dar vis keistas jausmas nebūti ir savivaldybės tarybos nariu. Labai padidėjo biurokratinė našta, daug administracinio darbo, dokumentų, bankinių operacijų, kurios atima nemažai laiko. Tuo tarpu atstovavimas, planavimas, bendravimas su kitų institucijų atstovais, politikais, bendruomenėmis išliko toks pat. Gerai, kad yra stabili politinė dauguma savivaldybės taryboje. Jaučiu jų tvirtą palaikymą. Kaip reikėtų dirbti priešingu atveju, neįsivaizduoju. Matyt, dėl vienkio ar kitokio priežasties nelabai savivaldą mėgo šio įstatymo keitimo iniciatoriai.

Kaip sekėsi formuoti mero komandą? Didesnių iššūkių nebuvo?

Komandą pavyko suformuoti labai greitai, viską pavyko suderinti per kelias dienas jau po pirmojo rinkimų turo. Savivaldybės taryboje turime tvirtą ir darnią daugumą (17 iš 25), kurią sudaro 13 LSDP, 1 DP ir 3 TS-LKD atstovai. Kartais tenka išgirsti repliką, jog tai visiškai skirtingų ideologijų politinės jėgos. Tačiau savivaldoje tos politikos mažai. Juk daugiausia tarybos veikla susijusi su ūkiniais, gyventojų gerovės sprendimais, nes pagrindinė ideologija – geresnės gyvenimo sąlygos rajono žmonėms.

Turite du vicemerus. Kokias funkcijas jiems delegavote?

Vicemerai Antanas Taparauskas, LSDP atstovas, kuruoja savivaldybės įmonių veiklą. Tai jaunas, tačiau jau nemažai patirties turintis politikas, kelerius metus vadovavęs AB Rokiškio autobusų parkas. Vicemerė Audronė Kaupienė, TS-LKD atstovė, kuruoja socialinių paslaugų ir sveikatos priežiūros įstaigų veiklą.

Ramūnas Godeliauskas
Panevėžio regiono plėtros tarybos pirmininkas,
Rokiškio rajono savivaldybės meras

Tai daug patirties turintis žmogus socialinio darbo srityje.

Tačiau naujasis vietos savivaldos įstatymas nesuteikia galimybės merui deleguoti konkrečias funkcijas su sprendimo priėmimo teise vicemerams. Tokia galimybė, mano nuomone, turėtų būti.

Pasikeitusios ir administracijos direktoriaus funkcijos palengvino ar priešingai – apsunkino mero darbą? Galbūt delegavote funkcijas, kurios palengvintų Jūsų darbą?

Vargu, ar tai galima vadinti palengvinimu merui, kai dalis direktoriaus funkcijų atiteko merui. Situaciją palengvina tai, kad administracijos direktorius Valerijus Rancevas yra mano komandos žmogus, turintis daug darbo savivaldoje patirties ir kuriuo visiškai pasitikiu. Ši vietos savivaldos įstatymo nuostata, suteikianti teisę merui pačiam pasirinkti ir paskirti administracijos direktorių, sveikintina ir visiškai pasiteisino. Kol kas dar bandomė prisitaikyti prie įstatymo naujovių.

Liepos 27 dieną Tarybos posėdyje nustatytas mero fondo dydis, naudojimo tvarka, kiek turtingas bus šiais metais meras ir kiek laisvių suteikta šias lėšas panaudojant?

Mero fondas sudarytas atstovavimo (representacinės) Lietuvoje ir užsienyje išlaidoms finansuoti. Maksimali suma mėnesiui gali būti 1785,4 euro, metams – 21 424,8 euro. Anksčiau visos atstovavimo išlaidos buvo dengiamos iš savivaldybės administracijos biudžeto. Dabar šios lėšos išskirtos atskira eilute. Niekada neteko panaudoti tokios sumos, nemanau, kad panaudosiu ir šią kadenciją. Niekada nesinaudojau ir lėšomis, skirtomis tarybos nario veiklai apmokėti. Dabar už reprezentacijai panaudotas lėšas reikės atsiskaityti savivaldybės tarybai, tačiau nematau dėl to jokių problemų.

Dėkoju už pokalbį.

Kalbino Giedrė Kublickienė

PANEVĖŽIO RAJONAS. RUGPJŪTIS NEPANAŠUS J ANKSTESNIUOSIUS

Justė BRIGĖ

*Šis rugpjūtis Panevėžio rajone nebuvo panašus į ankstesnius. Vietoj besibai-
giančios vasaros malonumų, jis pažėrė visą pluoštą rūpesčių, netgi labai netikėtų.
Dėl 5 ir daugiau centimetrų ledėkais pasipylusios krušos savivaldybei teko beveik
pusėje rajono teritorijos paskelbti ekstremaliąją situaciją. Atsiliepiant į gyventojų
pagalbos šauksmą dėl naujos „Rail Baltica“ atšakos, surengtas gyventojų ir atsa-
kingų institucijų atstovų susirinkimas. Savo, tik joms būdingas problemas, aptarė
susirinkę žiedinių savivaldybių vadovai.*

EKSTREMALI SITUACIJA DĖL KRUŠOS PADARINIŲ

„Rugpjūčio 7 d. apie pietus paskambinusi Vadoklių seniūnijos seniūnė pasakė, kad kruša sudaužė jos automobilį. Neatrodė, kad tai didelė problema – automobilį sutvarkysime. Tačiau po to pasipylė skambučiai apie nunio-
kotus gamybinius pastatus, gyvenamuosius namus. Tai rodė didžiulį stichinės nelaimės mastą. Pražūsi audra su stambia kruša kliudė šešias seniūnijas. Iš jų keturiose labai daug bėdų pridarė“, – pasakoja Panevėžio rajono meras Antanas Pocius.

Tą pačią dieną sušaukta savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centro posėdyje buvo nuspręsta Vadoklių, Ramygalos, Uptės, Naujamiesčio, Smilgių ir Panevėžio seniūnijoje paskelbti ekstremaliąją situaciją, taip nuo stichijos nukentėjusiems rajono gyventojams, įmonėms ir įstaigoms suteikiant teisę kreiptis bent dėl dalinio patirtos žalos kompensavimo.

„Į nelaimę operatyviai sureagavo Žemės ūkio ministerija. Jau kitos dienos rytą į savivaldybę atvyko žemės ūkio ministras. Su juo apsilankė Rimaišių kaime esančiame Gintauto Čiplio augalininkystės ūkyje ir Jotainių žemės ūkio bendrovėje. Gamybinių pastatų stogai sudaužyti. Ūkininkas pasiguodė, kad po krušos sumaitotu stogu yra apie 400 tonų grūdų ir visi aplyti. Tokiomis sąlygomis saugoti grūdų nebeįmanoma. Ministras pažadėjo pagelbėti nuo krušos nukentėjusiems grūdų augintojams ir jau po dienos buvo pranešta, kad akcinė bendrovė „Jonavos grūdai“ priims nemokamai saugoti jų grūdus. Nuo stichinės nelaimės nukentėjusių seniūnijų gyventojams paramą teiks savivaldybė. Nuo rugpjūčio 8 d., kai buvo paskelbta ekstremalioji situacija, savivaldybei iki šiol vis dar teikiami prašymai nuostoliams kompensuoti“, – stichinės nelaimės padarinius apžvelgia meras.

NESUTARIMAI DĖL NAUJOS VĖŽS

„Didžiuliai nesutarimai rajone kilo dėl naujos „Rail Baltica“ vėžės. Panevėžio miestas inicijavo, kad tarptautinė keleivinių stoties būtų ne

Gustonyse, kaip buvo numatyta pradiniam etape, bet Panevėžyje. Tam reikalinga atskira geležinkelio atšaka, kuri kirstų ūkininkų laukus, planuojamus individualių namų statybos sklypus, kliudytų sodų bendrijas, dėl ko daugiau kaip 50 namų turėtų būti nugriauti. Net kai kurios sodybos turėtų būti nuardytos. Kadangi naujoji vėžė praeitų pro esamus gyvenamuosius kvartalus, žmonės sunerimę dėl būsimo triukšmo. Prieš kelias savaites gavau 35 rajono gyventojų pasirašytą pagalbos šauksmą – „Gelbėkite“. Išties, kai žmonės turi išsikelti iš vietos, kurioje kelis dešimtmečius kurtas gyvenimas, nėra paprasta. Labai abejoju, ar ta papildoma atšaka reikalinga“, – svarsto rajono meras Antanas Pocius.

Panevėžio rajono savivaldybės iniciatyva rugpjūčio 10 d. buvo surengtas susirinkimas, kuriame buvo aptariamos ypatingos valstybinės svarbos projekto „Rail Baltica“ geležinkelių infrastruktūros Panevėžio geležinkelio mazgo alternatyvos. Siekiant kuo anksčiau ir tiksliau išsiaiškinti visas problemas ir jų sprendimo galimus variantus, į susirinkimą buvo pakviesti projekto planuotojai, rengėjai ir vykdytojai – Susisiekimo ministerijos, AB „LTG Infra“, UAB „Kelprojektas“, žemės ūkio bendrovių, sodų bendrijų, kaimo bendruomenių atstovai, kiti suinteresuoti asmenys, kurių gyvenamieji namai, žemės sklypai patenka į geležinkelio vėžės plėtos teritoriją arba ribojasi su ja.

„Susirinkime dalyvavę rajono gyventojai kategoriškai nesutiko su naujos vėžės statyba. Savo poziciją jie grindė konstruktyviais motyvais. Naujos vėžės statyba padarys didelę žalą gamtai, nes teks iškirsti nemažai miško, nukentės Sanžilės kraštovaizdžio draustinis. Gyventojų teigimu, milžiniška finansinė išraiška neadekvati kelionės laiko sąnaudoms. Vėžės statybos teritorijoje atsidūrę gyventojai, žemės ūkio bendrovės patirs didžiulę finansinę ir moralinę žalą. Didelį susirūpinimą žmonėms kelia tai, kad tiesiant vėžę, bus nugriauti jų gyvenamieji namai, kiti pastatai, paimti žemės sklypai, sodai. Panevėžio rajono savi-

Antanas Pocius
Panevėžio rajono savivaldybės meras

valdybės vadovai, tarybos nariai palaikome gyventojų reikalavimą. Mūsų įsitikinimu, keleivinių stotį reikia statyti Gustonyse arba ieškoti kitų visoms pusėms priimtinių alternatyvų“, – susirinkimo nuotakas perteikia rajono meras.

Po susirinkimo gyventojai parašė kreipimąsi Finansų, Teisingumo, Aplinkos ministerijoms, Prezidentūrai, Seimui, Seimo narei Guodai Burokienei, jame išdėstė savo poziciją ir prašymą ją palaikyti.

ŽIEDINIŲ SAVIVALDYBIŲ KELIAMS – MAŽIAU LĖŠŲ

„Panevėžio rajone esamų kelių ir gatvių ilgis apie 1600 km ir tik apie 360 km asfaltuoti. Tad po žiemos nemažai žvyrkelių reikia tvarkyti. Šių metų rajono biudžete savivaldybei priklausančių kelių pažyrvavimui esame nusi-
matę 138 tūkst. eurų. Kelių priežiūros plėtos programos ir savivaldybės biudžeto lėšomis asfaltuojama Lepšių kaimo Pamolainių gatvė. Šiems darbams skyrėme 170 tūkst. eurų. Taip pat planuojame artimiausiam savivaldybės tarybos posėdyje svarstyti klausimą dėl valstybinės reikšmės rajoninio kelio Nr. 3001 Panevėžys–Pajuostė, kurį patikėjimo teise valdo, naudoja ir jais disponuoja akcinė bendrovė Lietuvos automobilių kelių direkcija, perėmimo, – kalbėdamas apie kelių tvarkymą, rūpesčiais pasidalija Antanas Pocius. – Tačiau žiedinės savivaldybės esame skriaudžiamos. Mums iš Kelių priežiūros ir plėtos programos skiriamos lėšos didinamos mažesniu procentu negu miestui.“

Šių metų gegužės mėnesį Seimui buvo pristatytas Kelių priežiūros ir plėtos programos finansavimo įstatymo pakeitimo projektas, kuriuo buvo siūloma iki 30 proc. kelių priežiūros ir plėtos programos rezervo lėšų skirti žiedinėms – aplink didžiausius miestus esančioms Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Panevėžio, Šiaulių ir Vilniaus rajonų savivaldybėms. Projektas buvo sugrąžintas iniciatoriams tobulinti, tuo žiedinėms savivaldybėms paliekant viltį, kad iš fondo keliams tvarkyti joms bus skiriama daugiau lėšų.

„Rugpjūčio 22 d. Žiedinių savivaldybių vadovai bandė suformuoti vieningą nuomonę dėl kelių tvarkymo finansavimo. Negerai, kai vieni gyvena prabangiai, o kiti džiaugiasi keliuką išsiasfaltavę, – pabrėžia pašnekovas. – Be to, žiedinės savivaldybės turi ir kitų klausimų, kurių sprendimui naudinga būtų suformuoti vieningą nuomonę. Kai kurios jų turi problemų dėl vaikų darželių, kai kurios, tarp jų ir Panevėžio rajono savivaldybė, dėl miesto autobusų maršrutų pratęsimo iki priemiestinių gyvenviečių. Konkretus pavyzdys – už trijų kilometrų nuo Panevėžio esanti Velžio gyvenvietė. Autobusas atvažiuoja iki miesto ribos ir pusvalandį stovį. Kol kas maršruto prailginimas įmanomas tik sumokant nemažą sumą, bet žmonės juk ne veltui vežami. Galbūt galimas alternatyvus sprendimas, kad Velžio gyventojams nereikėtų pėsčiomis iki savo gyvenvietės eiti?“

TĘSIAMI STATYBINIAI PROJEKTAI

„Tęsimi ir statybiniai projektai. Baigiama įrengti mansarda Velžio gimnazijoje. Statomi Velžio ir Dembavos vaikų darželių priestatai. Rudeniop turėtų būti baigtas įrengti Smilgių daugiafunkcis centras. Atnaujinami Vadoklių ir Krekenavos seniūnijų pastatai“, – savivaldy-

bės darbus apžvelgia meras ir priduria, kad kyla problemų su kai kuriais investuotojais. Tai biojėginių įrengimas. Verslas turi visus vertinimus, rodančius, kad toje vietoje gali statyti biojėgainę, bet gyventojai prieš jos statybą protestuoja. Šilagalyje numatytą biudžetų jėgainės statybą po ilgų savivaldybės derybų su verslininkais pavyko perkelti toliau nuo gyvenvietės, bet su sąlyga, kad savivaldybės lėšomis bus atvesta elektros linija, nutiestas kelias. Verslininkų planuose – dar kelių biudžetų jėginių statyba.

„Gal šie objektai ir nėra prasti, bet mūsų rajono žmonių požiūris į juos yra gana nepalankus. Svarbiausia, kad savivaldybė turi tik vieną kelią – derybas, nes biudžetų jėgainės statomos privačioje teritorijoje, verslas vykdo visus aplinkosaugos reikalavimus, atlieka poveikio aplinkai vertinimą“, – sako Antanas Pocius.

KAIP BUS – PAMATYSIME

Šioje kadencijoje Panevėžio rajono savivaldybės meras Antanas Pocius išrinktas Panevėžio regiono plėtros tarybos kolegijos pirmininko pavaduotoju. „Savivaldybės turime nusimatę projektų, kuriuos norėtume įgyvendinti iš regionų plėtrai skirtų lėšų, bet kol

kas neaišku, kaip jos bus panaudojamos, nes centrinė valdžia vis neapsisprendžia, – sako Antanas Pocius. – Tačiau dėl bendrų projektų regione kol kas nėra sutarimo, nes kiekvienas pirmiausia žiūri į savo rajoną. Bent jau taip buvo praėjusią kadenciją. Jei dalis merų sutaria kartu investuoti lėšas į kokios visam regionui svarbaus objekto statybą, dalis, motyvuodami, ką pasakysiu savo rajono žmonėms kitai savivaldybei atidavęs dalį lėšų, nesutikdavo. Gal šioje kadencijoje bus kiek kitaip. Tačiau visai neprastas savivaldybių bendradarbiavimo modelis buvo sukurtas ankstesnėse kadencijose. Skirstydami lėšas savivaldybių atstovai orientuodavosi, kokia paramos priemonė kuriai savivaldybei yra reikalingiausia ir kitos į tą priemonę nepretenduodavo. Kiekviena savivaldybė pasinaudodavo paramos lėšomis ir savivaldybės teritorijoje išspręsdavo vieną ar kitą problemą. O kaip bus šioje kadencijoje, pamatysime, nes kol kas regiono plėtros taryba sprendė tik organizacinius klausimus.“

Kaip pabrėžia pašnekovas, ryškesnis bendradarbiavimas mezgasi tarp Panevėžio miesto ir rajono savivaldybių. Jų planuose – pasinaudojant regionams skirtomis paramos lėšomis mieste ir rajone įvesti vieningą elektroninį bilietą ir vieningą švieslenčių žymėjimą.

VIEŠOSIOS ERDVĖS GRAŽĖJA ĮGYVENDINANT DALYVAUJAMĄJĮ BIUDŽETĄ

Danutė POCIUVIENĖ

Panevėžio rajono savivaldybėje ketvirtus metus iš eilės vykdomas dalyvaujamas biudžetas – piliečių iniciatyvų skatinimo būdas, kai vietos bendruomenės ir pavieniai gyventojai kviečiami teikti idėjas, skirtas viešųjų erdvių infrastruktūrai gerinti ir patrauklumui didinti.

Šiomet Panevėžio rajono savivaldybės administracijos paskelbtam bendruomenės iniciatyvų konkursui pateiktos 24 projektų idėjos.

Po atliktų dviejų vertinimo etapų, viešam vertinimui balsuojant pateikti 22 projektai. Finansavimas skiriamas daugiausiai, bet ne mažiau kaip 100 balsų, surinkusiems projektams. Už juos balsuoja patys gyventojai.

Daugiausiai balsų surinko ir finansavimą gavo penki projektai: Šilų bendruomenės paminklo Šilų savanoriams aplinkai Šilų miestelio aikštėje tvarkyti; Bernatonių bendruomenė – restauruoti Bernatonių kaimo simbolį – skulptūrą „Žirgeliai“; bendruomenės centras „Vaivada“ – lauko treniruokliams prie bendruomenės pastato įrengti.

Finansavimas skirtas ir dviejų papildomų prie tvenkinių įrengimui Molainių kaime. Šias idėjas pateikė Molainių kaimo bendruo-

Gražėja Panevėžio rajono miesteliai.

menė ir gyventojų bendruomenės centras „Molainiai“.

Laimėjusiems penkiems projektams įgyvendinti iš savivaldybės biudžeto skirta 35 tūkst. Eur – po 7 tūkst. Eur kiekvienam. Iniciatyvos turi būti įgyvendintos iki šių metų pabaigos.

Dalyvaujamojo biudžeto pagalba savivaldybė siekia skatinti gyventojų bendruomeniškumą ir dalyvavimą savivaldoje, gerinti socialinę ir gyvenamąją aplinką.

Iki šiol Panevėžio rajone įgyvendinta 15 iniciatyvų, gerinančių viešąją aplinką, atnaujinant teritorijas.

KLAIPĖDOS MIESTO MERAS ARVYDAS VAITKUS: „TIKIU, KAD KLAIPĖDA GALI SUKLESTĖTI“

Klaipėdos miesto meru prieš kelis mėnesius išrinktas Arvydas Vaitkus turi stiprų tikėjimą, kad jo su partneriais parengta veiklos programa „Planas Klaipėdai“ yra tai, kas leis vieninteliam šalies uostamiesčiui tapti vienu gražiausių ir geriausių gyventi miestų ne tik Lietuvoje, bet visame Baltijos jūros regione. Šis tikėjimas ir suvokimas, kad su tinkamais bendražygiais įmanoma tai padaryti, ir paskatino jo pasiryžimą siekti mero posto.

Įtemptoje mero darbotvarkėje tarp įprastinių darbų nemažai išvažiuojamųjų vizitų į objektus, kuriuose vyksta statybos darbai. A. Vaitkus su savivaldybės specialistais ir rangovais vietoje aiškina problemas ir galimybes esant reikalui koreguoti darbų eigą, siekiant kuo geresnio galutinio rezultato. Naujasis miesto vadovas yra įsitikinęs, kad su tinkamai vykstantys darbai turi būti organizuojami ir prižiūrimi kaip namų ūkyje – tik tada rezultatas bus toks, kokio siekiama.

Gerb. mere, tikriausiai į miesto savivaldybės merus kandidatavote vedamas uostamiesčiui svarbių tikslų. Kokie jie?

Programa, kuria remdamiesi su bendraminčiais ėjome į rinkimus yra „Planas Klaipėdai“, kuri buvo kuriama 4 metus siekiant pagrindinio tikslo – klestinčio miesto. Mes turime aiškią viziją kaip kitaip, efektyviau, turi būti valdomas miestas. Mes, politinis komitetas „Ištikimi Klaipėdai“ turime miesto išvystymo viziją, matome, kad daug socialinio gyvenimo aspektų yra palikti antrame plane.

Turime svajonę padaryti Klaipėdą vienu iš gražiausių ir patraukliausių miestų Baltijos jūros regione, ypač rytinėje jos pakrantėje.

Klaipėdos mieste yra apleista daug turto

(pastatų, žemės). Siūloma statyti vis naujus pastatus, bet nežinia, ką daryti su senu turtu. Tai yra aktuali, visiems matoma problema, kuriai išspręsti reikia rasti tinkamus sprendimus. Tai yra sritis, kurią reikia valdyti tvarkingai, efektyviai, padarant mieste viską, kad jis taptų traukos objektu.

Kurdami „Planą Klaipėdai“ pamatėme, kad darbų, kuriuos reikia padaryti, kad jį įgyvendintume, yra be galo daug. Pirmieji mano darbai susiję su didžiausių miesto problemų, tapusių miestiečiams savotiškais skauduliais, sprendimu. Turime planą, kaip senamiestį padaryti patogų gyventi ir gražų, kad žmonės čia norėtų leisti laisvalaikį – su atnaujintais fasadais, su gražiu apšvietimu, gal ir sukuriant naujas papildomas erdves pasivaikščiojimams, sutvarkant prieigas prie Kuršių Marių ir Dangės upės, kad jos būtų patrauklios gyventojams ir turistams – kaip pažangiausiuose Europos ir pasaulio miestuose. Viena iš svajonių – įveiklinti šalia „Memelio miesto“ esantį vadinamąjį žiemos uostą, kuris galėtų tapti mažųjų laivelių ir jachtų uostu. Klaipėda turi keistis, turi gražėti.

Kokios, Jūsų akimis, didžiausios Klaipėdos problemos?

Didžiausias problemas per rinkimus įvardijo Klaipėdos miesto gyventojai. Viena iš jų – senamiestio sutvarkymas.

Jau sprendžiame ir automobilių stovėjimo vietų deficito klausimą. Ši problema ypač aktuali daugiabučių namų kvartaluose. Neturi būti lenktynių, kas greičiau grįš į namo kiemą, kad rastų vietą automobiliui pastatyti.

Labai didelės problemas turime sveikatos srityje, ir tai ne miesto, bet pirmiausia valstybės problemos. Vienas iš argumentų, kodėl miesto

Arvydas Vaitkus
Klaipėdos regiono plėtros tarybos pirmininkas,
Klaipėdos miesto savivaldybės meras

tarybos nariai rizikavo pritarti Klaipėdos ligoninių sujungimui, buvo tikėjimas, kad valstybė skirs finansavimą padaryti šią ligoninę modernia, atitinkančia pacientų ir medicinos personalo lūkesčius. Šiandien bent jau aš asmeniškai jaučiuosi nusivylęs, nes žadėti 200 ar dar daugiau milijonų eurų mūsų ligoninių nepasiekė. Ligoninės šiuo metu eina į finansinį minusą ir, jeigu artimiausiu metu nebus priimti atitinkami sprendimai, bus tikrai blogai.

Labai svarbi tema – ekologija. Privalu nepamiršti apie gyventojų teisę į saugią ir švarią gyvenamąją aplinką. Bandydamas išsiaiškinti poveikio į aplinką priežastis, lankiausi su juo siejamose miesto įmonėse. Planuojame pasitarimą su Aplinkos apsaugos departamento vadovais, o paskui su įmonių vadovais sėsimės prie bendro stalo nusimatyti aiškius planus, pagal kuriuos būtų mažinamas poveikis (tarša) į aplinką.

Didelį dėmesį būtina skirti gatvių valdymui ir tvarkymui. Tikiuosi, kad gyventojai pastebėjo, jog gatvės tapo šiek tiek švaresnės negu anksčiau – šį klausimą, kaip ypač svarbų žmonių sveikatai, ėmėms spręsti nuo pirmųjų mano kaip mero darbo dienų ir skirsime tam daug dėmesio ateityje.

Daugiau dėmesio ir pagarbos būtina skirti žmonėms su negalia. Klaipėdoje jiems taikomas koeficientas yra 0,35, kai kiti miestai taiko bazinės socialinės išmokos dydį (BSI). Mūsų tikslas irgi būtų pereiti prie 0,5 koeficiento, kas leistų asmeniui su negalia papildomai gauti apie 17 Eur. Kąkam tai galbūt yra labai maži pinigai, tačiau, neabejoju, kad žmogui su negalia tai yra reikšminga suma.

Taigi problemų ratas tikrai yra didelis, matau čia daug veiklos galimybių.

Klaipėdos regiono plėtros taryboje savivaldybių merai ir atstovai.

Klaipėdos senamiestis.

Jau kuris laikas nerimsta skandalai dėl taršos. Kaip pasirodo, marias ilgą teršę „Grigeo Klaipėdos“, dalis gyventojų kenčia nuo laiko pasklindančio nemalonaus kvapo. Kokias galimybes matytumėte ekologiškai sistemai gerinti?

Reaguodamas į gyventojų skundus dėl pietinėje Klaipėdos dalyje vis jaučiamo nemalonaus kvapo, su savivaldybės specialistais lankiausi Dumpiuose veikiančiose įmonėse – Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centre, UAB „Branda LT“, AB „Klaipėdos vanduo“. Nors įmonės įsikūrusios rajone, jų veiklos poveikį jaučia ir miestas. Visos taršios įmonės privalo ir yra įpareigosotos turėti ir įgyvendinti taršos mažinimo planus. Su „Klaipėdos vanduo“ jau yra įgyvendinusi kvapų mažinimo sprendimų, yra pastačiusi unikalią Lietuvoje ozonavimo sistemą, kuri neutralizuoja dalį kvapų, – investicijos į kvapų mažinimo technologijas duoda rezultatų. Siekis – eiti į priekį, toliau gerinant ekologinę aplinką.

Blogiausia situacija iš šių trijų įvardintų įmonių neabejotinai yra įmonėje „Branda LT“. Su šia įmone ieškosime greitų sprendimų, nes taip, kaip yra dirbama dabar, XXI amžiuje negali būti: lauke pūdyti pramoninio maisto atliekas – ne šio laikmečio veikla.

Savivaldoje nesate naujokas, praėjusią kadenciją buvote miesto tarybos narys, Jūsų manymu, ar Klaipėdos savivaldybė, sprendama miesto problemas, išnaudoja visas teisės aktų suteiktas galimybes?

Manau, kad savivaldybė tikrai ne visas galimybes išnaudoja. Problemos, kurias dabar matome, daugiau yra apie kompetenciją, darbų spartinimą, procesų greitumą. Nepritraukiame investicijų, nes mūsų planavimo procedūros yra per ilgos, statybos leidimai išduodami nepadoriai ilgais terminais.

Bendraudamas su galimais investuotojais arba iniciatyviais žmonėmis, kurie ateina ir siūlo ką jie galėtų padaryti, dažnai girdžiu apie kliūtis, kurias mato savivaldybės specialistai, bet ne apie sprendimus. Tikiu, kad situacija po truputį jau keičiasi. Kalbamės su atsakingais specialistais, kad, žinodami, ko negalima daryti, investuotojams ir idėjų autoriams jie pateiktų sprendimų būdus, kaip prie esamų sąlygų sukurti tinkamą produktą, kuris tenkintų abi puses. Nesiimu spręsti, kaip veikia „žaliasis koridorius“ – reikia pačiam pajauti kur yra problemos. Deja, matyti, ne tik pati savivaldybė, bet ir jos jurisdikcijoje esančios įmonės ne visada tinkamai atlieka savo pareigas. Išsiaiškinsime realią situaciją ir priimsime atitinkamus sprendimus. Padarysime taip, kad nebūtų stabdomos investicijos, kurios yra svarbios ne tik miestui, bet ir kiekvienam gyventojui.

Klaipėda – neatsiejama nuo uosto, kaip vertinate susiklosčiusius miesto savivaldybės ir uosto santykius? Ar juose turėtų būti pokyčių, nes Jums pažįstamos ir savivaldos, ir uosto veiklos?

Manau, kad santykiai turėtų keistis. Kiek man žinoma, dar neseniai visa uosto bendruomenė jautėsi nepagrįstai kritikuojama ir dažnu atveju rodydavo į tai, kas mieste nepadaryta. Toks susipriešinimas turi pasibaigti. Visos mieste esančios įmonės, įstaigos, organizacijos, žmonės – visi yra klaipėdiečiai ir turėtų turėti daugiau bendrinančių negu skiriančių faktorių. Jeigu ir yra vienoje ar kitoje pusėje kažkas negerai, reikia išsiaiškinti, nepuolant į kraštutinius. Visą galima padaryti civilizuotai, tam yra Uosto taryba, Uosto plėtojimo taryba.

Civilizuotai reikia bendrauti bei bendradarbiauti ir su Laisvąja ekonomine zona (LEZ). Ši bendruomenė pagrįstai kėlė klausimą, ar būsiu tas žmogus, kuris vienas. Jie irgi jaučia tam tikrą atskirtį nuo miesto. Uostas, LEZ ir kitos įmonės

bei organizacijos, kurios veikia Klaipėdos teritorijoje, yra miestas. Klaipėda. Ir, taip, aš noriu vienyti bendruomenes, nes tik vieninga bendruomenė yra stipri, nes tokioje bendruomenėje gyvenantys žmonės jaučiasi gerai.

Neseniai politinių komitetų iškelti merai įsteigė Politinių komitetų asociaciją. Kokios priežastys paskatino žengti šį žingsnį?

Noriu atkreipti dėmesį, kad turbūt pirmą kartą Lietuvoje visuose didžiausiuose miestuose, išskyrus Vilnių, būtent politiniai komitetai laimėjo savivaldybių rinkimus. Politiniai komitetai, kurie jau turėjo patirtį Lietuvos savivaldybių asociacijos veikloje, nesijautė pilnaverčiais nariais, o vertinant kritinį politinį svorį – tai, kad Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje ir kituose miestuose savivaldos rinkimus laimėjo politiniai komitetai, buvo iškelta idėja susivienyti ir turėti rimtą atsvarą savivaldybių asociacijoje, reiškiant pozicijas iš politinių komitetų.

Klaipėdos regione jau kuris laikas veikia asociacija „Klaipėdos regionas“, kuo ši asociacija svarbi Klaipėdai ir ko iš jos labiausiai tikėtės?

Visos asocijuotos struktūros turi savo idėjinį pagrindą ir, jei tai yra asocijuota struktūra, kuri sprendžia Klaipėdos regione kylančius klausimus, manau, kad ji yra tikrai prasminga.

Ką apskritai manote apie regioninę politiką Lietuvoje? Galbūt jau spėjote susipažinti su Klaipėdos regiono plėtros tarybos veikla? Kokias regioninio bendradarbiavimo galimybes matote?

Labai rimtas ir platus klausimas, pasistengsiu kiek įmanoma trumpiau atsakyti.

Taip, ketverius metus, dirbdamas savivaldybės taryboje, buvau Klaipėdos regiono plėtros tarybos narys. Regiono plėtros taryba leidžia girdėti viso Klaipėdos regiono problemas

ir klausimus. Kiekvienas regiono miestas ir miestelis gali išsakyti, kokie jiems yra aktualūs projektai – tai yra galimybė žinoti, kas kam yra svarbu. Tuo pačiu tai yra galimybė kalbėtis regiono mastu su centrinės valdžios institucijomis, pasitelkti finansavimo instrumentus ir pajėgumus iš Lietuvos biudžeto, Europos Sąjungos fondų, panaudoti kitas galimybes. Manau (siūliau tai ne kartą), kad artimiausiu metu turėtume pasidaryti gerą, rimtą regiono turizmo išvystymo studiją. Kaip regionas esame patrauklus turistams jau vien tuo, kad esame pajūrio zona. Turistai, kruizinių laivų keleiviai galėtų gauti pageidaujamas paslaugas šiame regione ir pamatyti šį regioną kaip vientisą. Manau, kad tokia koncepcija leistų pritraukti papildomus skrydžius Palangos oro uoste. Jei turistiniai srautai pasiskirstytų per šį regioną, atsirastų reali galimybė kviešti skrydžių bendroves gabenti turistus į mūsų pusę, pateikiant gerą, kompetentingą, išsamią marketingo medžiagą apie mus.

Turime labai daug klausimų po ligoninių sujungimo apie mediciną ir stacionariųjų paslaugų teikimo klausimus. Turime visą regioną liečiančių klausimų po greitosios medicininės pagalbos reorganizacijos. Jų yra ir daugiau. Yra labai prasminga kartu spręsti tiek finansinius, tiek conceptualius klausimus, todėl Klaipėdos regiono plėtros taryba, mano požiūriu, yra labai svarbi.

Kodėl reikėtų aplankyti Klaipėdą: ką patartumėte aplankyti, kokius renginius pamatyti?

Pamatyti ir praleisti bent vieną savaitgalį Klaipėdoje – būtina kiekvienam piliečiui. Turime pilnavietę, Kruizinių laivų terminalą, elingą –

šioje zonoje yra susiformavusi tam tikra kultūra, elinge vyko puikūs Muzikinio teatro pastatymai. Liepos mėnesį Klaipėdoje vyko didžiausias tradicinis renginys – Jūros šventė, Džiazo festivalis. Uostamiestyje tikrai yra ką pamatyti ir ką nuveikti. Vis dėl to norėtusi, kad žmonėms įdomių renginių būtų ne tik vasarą, bet ir kitais metų laikais, dabar Klaipėdoje to trūksta.

Beje, Klaipėdoje praužė Lietuvos vakarų krašto dainų šventė – įspūdingas renginys, pritraukęs per 7 tūkst. dalyvių iš visos Lietuvos ir antra tiek žiūrovų, tarp kurių daugiausia buvo dainuojančiųjų šeimų narių artimųjų ir draugų. Labai norėčiau, kad ateityje prieš šią šventę būtų padarytas didesnis miesto įdirbis marketingo prasme. Norėčiau, kad šis puikus renginys būtų dar masiškesnis, kad žmonės išeitų į gatves pasitiktų džiaugsmingos chorų eisenos, einančios kartu su orkestrais, kad linksmintųsi drauge.

Tikiuosi, kad ateityje miesto biudžetas pilnės ne tik dėl į renginius atvykstančių žmonių išleistų pinigų per paslaugų sektorių (viešbučius, restoranus ir kt.). Renginiai suteikia galimybę pritraukti lankytojų iš viso Klaipėdos regiono, matau galimybę daugiau uždirbti ir organizatoriams, ir klaipėdiečiams verslininkams.

Esate jūreivio sūnus, gimęs ir augęs Klaipėdoje, kokį uostamiestį norėtumėte matyti po ketverių metų?

Noriu matyti šį miestą klestintį. Ir ne tik todėl, kad esu jūrininko sūnus ar kad esu gimęs ir augęs Klaipėdoje – esu šio miesto patriotas. Esu girdėjęs replikas dėl to, kad kone dešimt metų praleidau Vilniuje. Tačiau dirbdamas Vilniuje visada atstovavau Klaipėdai. Tas lai-

kotarpis buvo tikrai prasmingas, visų pirma, išvystant Klaipėdos uostą ir padarant jį pažangiausiu, didžiausiu visoje Baltijos jūroje. Uosto nauda miestui yra visapusiška. Labai gaila, kad ilgą laiko tarpą iš Klaipėdos miesto politinės valdžios uosto atžvilgiu buvo girdėti tikrai kritika, kad nepadėkta už nuveiktus darbus. Iš uosto į miesto biudžetą yra gaunamos solidžios lėšos, visų pirma, per gyventojų pajamų mokestį. Uoste dirbančių žmonių atlyginimo vidurkis Lietuvos mastu yra aukštesnis negu likusioje šalies dalyje.

Ruošdami „Planą Klaipėdai“ stengėmės atsižvelgti į klaipėdiečių norus, kalbėjome apie tai, ką reikia pakeisti, ištaisyti. Užgimsiančią gyvybę jau matome: prieš keletą savaičių buvo atvykę verslininkai, kurie ruošiasi statybos darbams. Tikiuosi, apsigyvens jauni Klaipėdos žmonės, jaunos šeimos, jie naudosis senamiesčio privalumais. Norėčiau, kad kuo greičiau atsirastų ir „Klaipėdos energijos“ teritorijos konversija su naujais gražiais namais. Džiaugiuosi, kad pagreitį įgyja ir „Memelio miesto“ projektas. Linkėčiau, kad tokie projektai vystytųsi sparčiau – taip tapsime patraukliu miestu vystytojams ir galėsime Klaipėdą gražesnę ir patogesnę gyventi visiems.

Džiaugiuosi, kad plaukdamį pirmuoju elektriniu vandens autobusu Lietuvoje galime žvalgytis į abi Dangės pakrantes. Svarbu, kad turėtume ten deramą, išvystytą infrastruktūrą, svarbu, kad vandens autobuso projektas būtų komercinis ir negultų ant klaipėdiečių pečių. Dabar yra puikus laikas šiam projektui įsibėgėti.

Dėkoju Jums už pokalbį.

Kalbino Aušra Lukauskienė

VYTAUTUI ČEPUI – KLAIPĖDOS Miesto GARBĖS PILIEČIO VARDAS

Klaipėdos miesto savivaldybės taryba suteikė Vytautui Čepui Klaipėdos miesto garbės piliečio vardą už jo ypatingus nuopelnus miestui. Garbingas apdovanojimas V. Čepui buvo įteiktas rugpjūčio 1-ąją minint Klaipėdos miesto gimtadienį.

Klaipėdos miesto Garbės piliečio vardas yra suteikiamas už ypatingus nuopelnus miestui, įvertinus asmeninį indėlį ir miesto vardo propagavimą pasaulyje.

„Turbūt nėra Klaipėdoje žmogaus, kuris nebūtų girdėjęs apie Vytautą Čepą, nes jis – išskirtinė asmenybė uostamiestyje. Nepaisant to, kad gyvenime yra tikrai daug nuveikęs ir pasiekęs (vienas iš Lietuvos Sąjūdžio Klaipėdoje ir Lietuvoje steigėjų, aktyvus jo narys, Lietuvos persitvarkymo Sąjūdžio Seimo narys, Klaipėdos miesto tarybos pirmininkas 1990–1995 metais, rašytojas, psichologas, aktyvus visuomenininkas, įvairių projektų iniciatorius ir kt.), Vytautas yra nepretenzingas – „žemiškas“, šiltas, tolerantiškas žmogus, vienodai maloniai bendraujantis su kiekvienu sutiktu žmogumi. Kiekvienam, kam teko bendrauti su V. Čepu, daro įspūdį ne tik jo erudicija, asmeninės savybės, ypač – puikus humoro jausmas, bet ir pagarba kitam žmogui. Vytautas Čepas yra klaipėdietis, ypač daug nuveikęs miesto

Garbės pilietis Vytautas Čepas (dešinėje).

ir valstybės labui, jis neabejotinai yra vertas miesto Garbės piliečio vardo – tai patvirtino ir už sprendimo projektą beveik vienbalsiai balsavusi savivaldybės taryba“, – sako Klaipėdos miesto meras Arvydas Vaitkus.

Klaipėdos garbės piliečiai yra apdovanojami autoriniais juvelyro Vido Bizausko sukurtais medaliais iš aukso ir sidabro.

Klaipėdos garbės piliečio ženklo įteikimo ceremonija buvo organizuojama kartu su Klaipėdos kultūros magistro žiedų įteikimo ceremonija.

SAVIVALDYBIŲ MERŲ KOMPETENCIJŲ (GEBĖJIMŲ) TOBULINIMAS

Algirdas ASTRAUSKAS,
Mykolas Riomerio universiteto profesorius

Kitose šalyse ir Lietuvoje pastaruosiu metu itin didelis dėmesys pradėtas skirti viešojo sektoriaus organizacijų / valdžios ir viešojo administravimo institucijų ir įstaigų vadovų kompetencijoms (gebėjimams). Organizacijoms / institucijoms (įstaigoms) dirbant didelio neapibrėžtumo sąlygomis jų vadovams tam tikrų specifinių gebėjimų turėjimas padeda pasiekti gerų darbo rezultatų. Antai, mokslininkų P. Bernthal, K. Cook, A. Smith dar 2001 m. atliktas tyrimas parodė, kad ryšys tarp organizacijos vadovų kompetencijos bei profesionalumo lygio ir organizacijos veiklos efektyvumo (produktyvumo) yra labai glaudus: ištyrus 292 organizacijas paaiškėjo, kad nuo 75 iki 85 procentų efektyviai veikiančių organizacijų taiko kokį nors vadovų ir darbuotojų kompetencijų modelį. Keičiantis dabartiniam pasauliui, labai svarbu įvertinti ne tik kokios organizacijų / institucijų (įstaigų) vadovų kompetencijos reikalingos šiandienos keliamiems reikalavimams, tačiau ir numatyti, kokios jų kompetencijos organizacijoms padės sėkmingai pasiekti rezultatų. Iš organizacijų / institucijų (įstaigų) vadovų tikimasi, kad jie dirbs maksimaliai efektyviai, jei jų kompetencijos atitiks organizacinę aplinką ir darbo vietos pobūdį (Boyatzis, R. E.).

Ko gero nerasime organizacijų / institucijų (įstaigų) vadovų, kurie turėtų visas įmanomas kompetencijas. Todėl svarbu išskirti esmines, svarbiausias kompetencijas (gebėjimus), reikalingas (reikalingus) sėkmingai organizacijos / institucijos (įstaigos) veiklai. Taip pat svarbu nustatyti vadovų kompetencijų ugdymo poreikį, ir trečia, svarbu ugdyti vadovų kompetencijas (gebėjimus), kurios (kurie) padėtų užtikrinti sėkmingą organizacijos / institucijos (įstaigos) veiklą neapibrėžtumo sąlygomis ilgalaikėje perspektyvoje.

MOKSLINIO TYRIMO EIGA

Šiame straipsnyje pristatome mokslinio tyrimo rezultatus, kuris buvo atliktas 2023 m. vasario-kovo mėnesiais, siekiant atskleisti Lietuvos savivaldybių merų teisinio statuso reglamentavimo ir jų kompetencijų (gebėjimų) ugdymo ypatumus ir tobulinimo galimybes.

Tyrimo eiga buvo padiktuota eilinių savivaldybių tarybų ir merų rinkimų bei nuo 2023 m. balandžio 1 d. įsigaliosiančia Vietos savivaldos įstatymo pakeitimo įstatymo nauja redakcija, nustatančia naują savivaldybės mero vaidmenį savivaldybėje. Siekiant įgyvendinti išsiskelbtą tyrimo tikslą buvo atsakingai (apgalvotai) atrinkta respondentų grupė – tai Lietuvos

savivaldybių merai, kurie iki 2023 metų kovo mėnesį vyksiančių rinkimų mero pareigas buvo ėję ne mažiau kaip 4 kadencijas. Moksliniame tyrime dalyvavo ir anketos klausimus atsakė 8 iš 10 tokių merų (toliau – respondentai, patyrę savivaldybių merai).

Mokslinio tyrimo forma – struktūruota anketinė apklausa. Anketą sudarė 20 klausimų. Viena iš dviejų klausimų grupių „Savivaldybės mero kompetencija ir jos tobulinimas“ buvo

tikslų pokyčiams. Daugiau nei du trečdaliai (63 proc.) respondentų kvalifikaciją kėlė dalyvaudami atvirose paskaitose, seminaruose, ar užsiimdami savišvieta. Tuo tarpu 21 proc. respondentų teigė, kad lankėsi specialiuose kursuose ir 10 proc. teigė, kad kompetenciją kėlė stažuotės metu. Atsakymų variante „Kita“ vienas respondentas paminėjo, kad lankėsi Lietuvos savivaldybių asociacijos organizuojamuose mokymuose.

Kokiomis mokymosi formomis 2019–2022 metų laikotarpiu Jūs kaip savivaldybės meras (kėlėte) savo kompetenciją? (galima pasirinkti kelias opcijas) (daug galimų variantų)

Stažuotė	2	10.5%
Specialūs kursai	4	21.1%
Atvira paskaita, seminaras	6	31.6%
Savišvieta	6	31.6%
Kita	1	5.3%
Viso atsakymų	19	

Kiti atsakymai: LSA organizuojami mokymai

skirta tam, kad būtų išsiaiškinta: a) kokius gebėjimus turėjo turėti 2019–2023 m. tiesiogiai išrinktas savivaldybės meras (savivaldybės tarybos narys, savivaldybės tarybos ir visos savivaldybės vadovas), kaip dažnai (kiek kartų per metus), kokiomis formomis ir kokius gebėjimus šiuo laikotarpiu tobulino patys patyrę savivaldybių merai ir b) kokius gebėjimus turėtų turėti 2023–2027 m. metais tiesiogiai išrinktas meras (savivaldybės vykdomoji institucija, savivaldybės vadovas ir subjektas, organizuojantis savivaldybės tarybos posėdžius), kiek kartų per metus ir kokiomis formomis jis turėtų mokytis (kelti savo kompetenciją), ar tiesiogiai išrinktiems merams tikslinga organizuoti įvadininius mokymus ir kokią formą tam taikyti. Mokslinį tyrimą atliko šių eilučių autorius ir SMK aukštosių mokyklos dėstytoja, Kristina Čelkė.

SVARBIAUSIŲ TYRIMO REZULTATŲ PRISTATYMAS

Atsižvelgiant į gautus apklausos rezultatus darytina išvada, kad daugumos respondentų nuomone 2019–2023 m. kadencijos merams buvo reikalingos tokios kompetencijos: lyderystė, organizuotumas, patikimumas ir atsakingumas, komunikacija, strateginis požiūris, veiklos valdymas ir konfliktų valdymas. 6 iš 8 apklausos dalyvių (arba 75 proc. apklaustųjų) teigė, kad kompetenciją kėlė 2–3 kartus per metus. Svarbu atsižvelgti į tuo metu buvusią situaciją (COVID-19 pandemiją), nes įstaigų vadovams (kai ir įstaigos darbuotojams) reikėjo itin greitai reaguoti į besikeičiančias aplinkos ir darbo sąlygas bei priimti iššūkius (darbas nuotoliu ir pan.). Tai sąlygojo mokymosi formų pasirinkimą.

Kaip teigė apklausoje dalyvavę respondentai 2019–2023 m. daugiausiai dėmesio buvo skirta mokymams šiomis temomis: lyderystė, komunikacija, strateginis požiūris, veiklos valdymas, kiek mažiau konfliktų valdymui, bei lankstumui

Patyrusių savivaldybių merų nuomone, 2023–2027 m. kadencijai išrinktas meras turėtų turėti gerus organizacinius gebėjimus, t. y. gebėti planuoti einamųjų darbų atlikimą, deleguoti, nusistatyti prioritetus, priimti sprendimus ir veikti neatidėliojant (visiškai sutinkantys su šiuo teiginiu buvo 87 proc. apklaustųjų). Taip pat didesnė dalis respondentų visiškai sutiko su teiginiais, kad būsimam savivaldybės vadovui reikalingi tokie gebėjimai kaip: veiklos valdymas, lyderystė, konfliktų valdymas (75 proc.), komunikaciniai gebėjimai (62 proc.). Kiek prasčiau buvo įvertinti tokie gebėjimai kaip strateginio požiūrio gebėjimai (50 proc.), lankstumas tikslų pokyčiams (50 proc.) bei veiklos ir rezultatų įsivertinimo gebėjimai (37 proc.).

Apklausoje dalyvavę respondentai nurodė, kad naujai išrinktiems savivaldybių merams savo gebėjimus tikslingiausia lavinti specialiu kursu, savišvieta ir įvadininių mokymų formomis.

Visi 8 respondentai arba 100 proc. laikėsi nuomonės, kad įvadiniai mokymai naujai išrinktiems merams yra būtini. Daugiau kaip pusės apklaustųjų nuomone įvadininius mokymus savivaldybių merams geriausiai organizuoti mokymo centre arba pagal regionus (vienos ar kelių apskričių merams). Gerokai blogiau respondentai įvertino įvadininių mokymų organizavimo naudingumą nuotoliniu būdu arba savišvieta būdu.

Apibendrinus gautus mokslinio tyrimo rezultatus, darytina išvada, kad 2023–2027 m. kadencijai išrinktiems Lietuvos savivaldybių merams būtina turėti ir stiprinti visų pirma tokius gebėjimus kaip organizuotumas, lyderystė, veiklos ir konfliktų valdymas ir komunikacija; kompetenciją kelti tikslinga specialiu kursu, įvadinio mokymo ir savišvieta formomis; įvadininius mokymus geriausiai organizuoti mokymo centre arba pagal regionus (vienos ar kelių apskričių merams).

LAIKĄ RODO TIK SAULĖS LAIKRODIS – VISI KITI – JĮ MATUOJA...

Jonas NAVIKAS, Eugenijus ČERKESAS

Saulės laikrodis – prietaisas, kuriame nuo strypo ar trikampės plokštelės krintantis šešėlis rodo laiką. Pasaulyje jie yra ypač populiariūs sutvarkant miestų, bendruomenių centrų, sveikatingumo įstaigų, viešbučių, mokyklų, vaikų žaidimo aikštelių lauko erdves. Saulės laikrodžiai pasitarnauja žaismingam jų pažinimui, gamtamokslinių žinių praturtinimui apie mus supančią Visatą.

Kada įrengti Lietuvoje pirmieji saulės laikrodžiai tikslų duomenų nėra. Tačiau iš išlikusiųjų iki mūsų dienų seniausieji įrengti saulės laikrodžiai yra: Kretingos vienuolyne, kurį apie 1610 m pastatė LDK etmonas J. K. Chodkevičius (šiuo metu iš saulės laikrodžio išlikęs tik postamentas – akmuo, esantis vidiniame kiemelyje), Šiauliuose ant Šv. Petro ir Povilo bažnyčios sienos (apie 1625 m.), Pažaislio vienuolyno ansamblyje (apie 1700 m.). Vėliau Lietuvoje saulės laikrodžiai plito kaip rūmų ir rotušių pastatų fasadinių sienų praktiški – laiką rodantys elementai, dvarų, prabangių parkų originalūs dekoratyviniai meniniai akcentai.

Per dvidešimtą amžių Lietuvoje viešose erdvėse buvo įrengti 9 nauji monumentalūs saulės laikrodžiai.

Pastaraisiais dešimtmečiais saulės laikrodžiai dažniau įrenginėjami, suvokus dekoratyvines šio įrenginio galimybes architektūroje ir parkotvarkoje bei puoselėjant gimtojo krašto grožį. Per 23-jus dvidešimt pirmojo amžiaus metus Lietuvoje buvo suprojektuoti ir įrengti 38 saulės laikrodžiai. Be to, Lietuvoje pamažu klostėsi graži tradicija reikšmingų, istorinių datų įamžinimui įrengti saulės laikrodžius. Antai, saulės laikrodžiai buvo įrengti minint 750-ąsias Šiaulių vardo metines, Lietuvos vardo tūkstantmečio datai pažymėti KTU studentų miestelyje, švenčiant veiklos 100-metį Plungės r. sav. Stalgėnų mokykloje bei Panevėžio J. Balčikonio gimnazijoje ir kt. Tai menantys šias datas atminimo ženklai, turintys išliekamąją vertę. Nors tai džiuginantys faktai, tačiau, deja, tenka apgailestauti, kad dėl dvejojančių ir bandančių pasiteisinti, kad „čia Lietuva, čia lietūs lyja...“, be to, mes esame nutolę šiaurinėje platumoje ir pan. šioje srityje mes dar atsiliekame nuo mūsų šiaurinių kaimynų Latvijos ir Estijos. Pagal pasaulinio Saulės laikrodžių Atlaso, kuriame yra pateikta per 55 tūkstančius saulės laikrodžių iš 124 pasaulio šalių, sundialatlas.net svetainės duomenis, Lietuvoje yra 54 saulės laikrodžiai (kartu su esančiais muziejuose). Tuo tarpu Latvijoje – 67, o labiausiai nuo mūsų nutolusioje šiaurės platumoje ir mažesniu gyventojų skaičiumi Estijoje – net 55, tad ką tik minėti nuogastavimai nepasitvirtina. Akivaizdu, Lietuva ne saulėtoji Italija, tačiau įdomu tai, kad jos kalnuose yra miestelis su 100 gyventojų ir 120 saulės laikrodžių jame.

Deja, iki šios dienos iš Lietuvos 60-ties savivaldybių, saulės laikrodžius viešose erdvėse ir ant visuomeninių pastatų pietinių sienų turi įsirengusios tik 26. Galintys pasitarnauti jaunimo gamtamokslinėms žinioms papildyti, skatinantys giliau domėtis astronomijos, matematikos žiniomis, saulės laikrodžiai yra įrengti tik vos dešimtyje Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklų.

Kiekvienas Lietuvoje atsirandantis viešojoje vietoje naujas saulės laikrodis registruojamas tarptautinėje saulės laikrodžių duomenų bazėje. Jis tampa matomu ir žinomu visame pasaulyje konkrečios vietovės aktyviu menišku akcentu. Beje, pamėgstamu vietos gyventojų ir saulėtomis dienomis atliekančiu jiems naudingą darbą – rodančiu laiką.

Viešojoje vietoje įrengiamo saulės laikrodžio projektas – tai gan sudėtingų sprendinių kompleksas. Todėl įprastai visi monumentalūs saulės laikrodžiai yra projektuojami kartu su vietos architektais, kraštovaizdžio formavimo profesionalais, kurie gali kuo plačiau interpretuoti atitinkančius tai vietai įvairius projekto variantus, reikšti idėjas ir menines iniciatyvas, kad kuriamas saulės laikrodis taptų tikru meno kūriniu.

Kadangi saulės laikrodis rodo tikrąjį saulės laiką įvairiose geografinėse vietovėse, todėl tenka atlikti valandų žymų bei valandų linijų koordina-

*KTU žmogaus šešėlio laikrodį apžiūri
Saulės laikrodžių Atlaso vadovas italas Fabio Savian su žmona Betty*

Šiauliai. Saulės laikrodžio aikštė

čių skaičiavimus konkrečiai vietai, kurioje jie įrengiami. Plačiau apie jų įrengimo galimybes viešose erdvėse ir ant visuomeninių pastatų pietinių sienų galima susipažinti internetinėje svetainėje www.sundials.lt. Šios svetainės lietuviškame puslapyje taip pat yra pateikiama ypač išsami informacija apie visus Lietuvoje veikiančius saulės laikrodžius – naujausia 2022 metų „Lietuvos saulės laikrodžių apžvalga“.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad saulės laikrodžių yra gausi įvairovė – apie šimtą tipų. Jeigu saulės laikrodžio konstrukcijoje pasinaudojama skulptūra, jos detale o taip pat susijusiais su mus supančioje aplinkoje įvairiais daiktais ar jų elementais, pasvirusiais vietovės geografinės platumos kampu, nuo kurių krintantis šešėlis panaudojamas laikrodžio rodykle arba jis įkomponuojamas į gėlyną, tai tokia kompozicija atlieka dvigubą funkciją: teikia ne tik architektų, dizainerių realizuotos idėjos estetinę aplinkos reginį, bet dar ir rodo laiką. Be to, saulės laikrodžiai dera tiek prie modernios architektūros pastato tiek gana darniai įsi-komponuoja gamtos prieglobstyje, todėl rekomenduotina jais puošti ne tik gyvenvietes ir jų skverus, poilsia vietas bet ir pakelės bei miško prieglobstyje esančias poilsio aikšteles, – taip praturtinsime savo gimtojo krašto grožį.

Tad belieka atkreipti savivaldybių merų, architektų, landšafto specialistų ir menininkų dėmesį, rengiant įvairius su kraštovaizdžio susijusius projektus, įjungiant į juos ir kone 3,5 tūkstančio metų skaičiuojantį žmogaus išradimą – saulės laikrodžius.

Į RAJONO MIESTELIUS IR KAIMUS IŠRIEDĖJO NAUJIEJI SMARAGDINIAI AUTOBUSAI

Vilija ŽUKAITYTĖ

Rugpjūčio 25 d. į Kauno rajono miestelius ir kaimus išriedėjo naujieji smaragdiniai autobusai. Nuo šiol viešojo transporto paslaugas pakaunėje teks vienas tiekėjas – UAB „Kautra“. Kauno rajono savivaldybė vežėją išrinko konkurso būdu. Paslaugą jis teks 7 metus.

KOKYBIŠKA IR SAUGI PASLAUGA

„Šios dienos laukėme 5 metus. Kelias buvo sunkus, vingiuotas, bet šiandien galime pasidžiaugti, kad Kauno rajono gyventojai gaus kokybišką, saugią, europinius standartus atitinkančią viešojo transporto paslaugą“, – džiaugėsi Kauno rajono meras Valerijus Makūnas.

Rugpjūčio 21 d. į oficialų autobusų pristatymo renginį Zapyškyje atvykę svečiai pirmieji išbandė dar dažais kvepiančius naujuosius autobusus. Kauno rajone keleivius veš 16 mažesnių (22 vietų) „Mercedes“ ir 55 dideli (55 vietų) „Temsas“ autobusai.

Autobusai visiškai nauji, Euro 6 standarto, žemagrindžiai, pritaikyti patogiai įlipti, važiuoti ir išlipti bet kuriam žmogui, net ir turint specialiųjų poreikių.

Meras negailėjo gražių žodžių vežėjui, bendrovei „Kautra“, kuri Lietuvoje yra viena stambiausių įmonių, teikiančių transporto paslaugas. Per metus bendrovė šalyje perveža 6 mln. keleivių.

„Dėkojame Kauno rajono savivaldybei už mūsų bendrovei suteiktą pasitikėjimą. Pažadame, kad pateisinsime jūsų lūkesčius“, – sakė UAB „Kautra“ generalinis direktorius Linas Skardžiukas.

Į renginį atvyko ir autobusų gamintojų „Temsas“ atstovai iš Turkijos. Su bendrove „Kautra“ jie bendradarbiauja jau 20 metų.

„Lietuvoje važinėja 300 mūsų pagamintų autobusų. Džiaugiamės, kad mūsų autobusai

„Šios dienos laukėme 5 metus“, – džiaugėsi meras Valerijus Makūnas (antras iš kairės).

nuo šiol riedės ir po Kauno rajoną“, – teigė „Temsas“ viceprezidentas pardavimams Europoje Hakan Koralp.

PRITAIKYTA NEJGALIESIEMS

Autobusuose sumontuota išorinė ir vidinė keleivių informacinė sistema (švieslentės). Jose bus rodomi ir balsu pranešami stotelių pavadinimai. Kiekviename autobuse įrengta trijų kamerų vaizdo stebėjimo sistema. Tai užtikrins keleivių saugumą ir įvykių atkūrimą, jei to reikėtų.

Įspūdingiausia naujiena – informacija apie pagalbos mygtukus bus skelbiama ir Brailio raštu. Ši naujovė, kaip ir stotelių įgarsinimas, bus patogi žmonėms su regėjimo negalia. Šioje srityje Kauno rajonas bus pirmasis Lietuvoje.

„Viešuoju transportu naudojuosi kasdien, mėgstu keliauti, todėl džiaugiuosi, kad šie autobusai puikiai pritaikyti žmonėms,

turintiems negalią“, – pasakojo neįgaliojo vėžimelyje sėdinti Birutė Zaveckienė, pirmoji išbandžiusi naująjį autobusą.

Naujieji autobusai labai aiškiai išsiskirs iš kitų autobusų – visi autobusai bus smaragdo spalvos, kuri atspindi naująjį Kauno rajono vizualųjį identitetą.

Dauguma maršrutų išliks tokie patys, kokie buvo ir iki rugpjūčio 25 d.

Esamų maršrutų tvarkaraščiai išliks tokie patys su minimaliomis laiko korekcijomis (+/- kelios minutės) pagal gyventojų ir bendruomenių prašymus. Eismo dažnumo kol kas didinti neplanuojama.

Eismo tvarkaraščiai yra skelbiami Kauno rajono savivaldybės svetainėje krs.lt, skiltyje „Gyventojams“, „Viešasis transportas“.

Gyventojai už kelionę galės atsiskaityti grynaisiais pinigais, taip pat įsigyti terminuotus bilietus pas vairuotoją arba stoties kasose.

KAUNAS IMASI DEŠIMTMETĮ LAUKTO PROJEKTO

Ne vienerius metus puoselėtas planas nukreipti transporto srautus nuo centrinių miesto gatvių pagaliau taps realybe. Duotas startas Kėdainių tilto statyboms.

„Tęsdami darbus miestui ir jo žmonėms įsipareigojome per ateinančius ketverius metus imtis tiltų statybos. Iš suplanuotų trijų pradėsime statyti patį svarbiausią. Tuo pačiu tai bus didžiausias pastarųjų metų miesto projektas.

Kuo mūsų upių krantai turės daugiau jungčių, tuo labiau pagerinsime susisiekimą ir paskirstysime eismo srautus. Labai svarbu, kad tiltas su pėsčiųjų ir dviračių takais darniai įsijungtų į vystomas trasas ir papildytų ligšiolinę miesto infrastruktūrą“, – prieš artėjančias statybas kalba miesto meras Visvaldas Matijošaitis.

Tiltas išsiskiria išvystyta dviračių eismo ir pėsčiųjų promenade su

amfiteatru rytinėje pusėje, nuo kurios atsiveria Santakos ir Kauno senamiesčio panorama. Tiltą projektą parengė „Processoffice“ architektai bendradarbiaujant su „Kelprojekto“ inžinierių komanda.

Kaunas viešą konkursą naujojo tilto statyboms paskelbė praėjusių metų liepą. Tąkart jis neįvyko dalyviams pasiūlius didesnę kainą nei buvo numatyta maksimali galima šių darbų vertė.

Šįkart tarp dviejų konkurso dalyvių mažiausią konkurso kainą pateikė bendrovė „Autokausta“. Beveik 115 mln. eurų su PVM siekiančios sutarties terminas – 57 mėnesiai. Tačiau rangos darbus tikimasi atlikti greičiau – maždaug per pusketvirtų metų nuo statybų pradžios.

Planuojama, kad paruošiamieji Kėdainių tilto statybų darbai galėtų prasidėti dar šių metų pabaigoje.

Ryšų su visuomene skyriaus inf.

KAIP ŠIRVINTOS SUGRIOVĖ MITUS IR STEREOTIPUS

Širvintos šventė 548-ąjį gimtadienį. Į renginį su dovanomis atvyko ir kaimyninių savivaldybių vadovai. „Tikiu, kad visi kartu esame tokia jėga, kuri gali viską. Net ir išsklaidyti tamsiausius debesis“, – sveikindama širvintiškius ir svečius sakė Širvintų rajono savivaldybės merė Živilė Pinskuvienė (dešinėje).

Kai prieš devynerius metus prie Širvintų rajono savivaldybės vairo stojo visiškai moteriška komanda, būta nemažai skeptiškų vertinimų: girdi, moteriška komanda neturi jokių galimybių išsilaikyti. Tačiau skeptikai liko nuliūdinti – iki šiol savivaldybei vadovauja ir merės komandoje dirba grynai moteriška komanda. Apie nuveiktus darbus, savivaldos rūpesčius, galimybę poetui Justinui Marcinkevičiui pastatyti paminklą Širvintose kalbamės su Širvintų rajono savivaldybės mere Živilė Pinskuviene.

Gerbiama mere, moteriškos komandos suformavimas yra sąmoningas mito apie moteris vadoves griovimas ar tiesiog taip susidėliojo aplinkybės?

Aplinkybės susidėliojo taip, kad sugriovėme ir mitus, ir stereotipus. Esu ne kartą sakiusi, kad savivaldoje labai reikalinga empatija, socialinis jautrumas, gebėjimas aprėpti daugelį sričių – juk kad ir kiek kalbėtume apie lyčių lygybę, turime pripažinti, kad tai – labiausiai moterims būdingos savybės. O mūsų komandoje, kuri labai nedaug, bet kažkiek keičiasi, dirba tikrai pačios geriausios ir stipriausios. Vis dėlto kaip ir gyvenime, taip ir politinėje veikloje, balansas yra reikalingas. Todėl šioje kadencijoje džiaugiuosi, kad Lietuvos regionų partijos tarybos narių turime net 16 iš 21 ir pasiekėme puikų balansą – po lygiai ir moterų, ir vyrų.

Moteriškai komandai atiteko nelabai koks pirmtakų palikimas: susižavėjimo nekėlė nei pastatai, nei infrastruktūra, nei viešosios erdvės. Kaip pavyko per trumpą laiką Širvintas padaryti patraukliu miestu?

Labai svarbu tai, kad 2015 m. į savivaldos rinkimus su komandaėjome paruošę rimtus „namų darbus“. Su aiškia vizija ir ją iliustruojančiu šūkiu „Už pokyčius“. Tai nebuvo tik žodžiai – kelerius metus aktyviai bendravome su rajono gyventojais, bendruomenėmis, analizavome problemas ir žinojome, ko siekiame, kokie yra svarbiausi darbai, kokios vertybės ir prioritetai.

Saugi, patogi, jauki rajono aplinka, tinkama šeimai, akcentai į sportiškumą, sveikatingumą buvo ir išlieka tas pagrindas, į kurį, koncentruojamas dėmesys dėliojant darbus.

Taip pat vienas iš esminių pokyčių, kurį, tikiu, mums pavyko pasiekti – tai požiūris į žmogų, atviros savivaldybės bei kitų savivaldybės biudžetinių įstaigų durys kiekvienam, biurokratijos mažinimas, kiek tai įmanoma, pagalba, tačiau, ką irgi pabrėžiu – ne tarnystė.

Kokiais projektais labiausiai džiaugiatės?

Bet kuris darbas, projektas – didelis ar mažas yra tiek svarbus, kiek jis atliepia socialinės grupės poreikius. Žinoma, galime džiaugtis ir didžiuliais didžiaisiais projektais: futbolo stadionu, nauju baseinu, universalia sporto sale – jie svarbūs mūsų rajone augančių vaikų, jaunimo, sporto mėgėjų poreikiams, jie atveria Širvintų krašto duris sporto profesionalams, svečiams iš kitų rajonų. Tačiau ne ką mažiau svarbūs ir mažesni projektai – mokyklų, jų sporto salių sutvarkymo, vaikų darželių grupių steigimo, universalių sporto aikštelių visose seniūnijose, žvyrkelių asfaltavimo, gatvių apšvietimo kaimuose, socialinių paslaugų centro modernizavimo, sveikatos paslaugų stiprinimo, skulptūrų parko ar pėsčiųjų takų įrengimo, ežero pakrančių sutvarkymo ar lauko scenutės įrengimo vietos saviveiklininkų pasirodymams. Juk kiekvienas iš šių darbų yra žmonių laukiamas, sprendžia jiems aktualias

problemas, keičia gyvenimus, skatina rinktis Širvintų rajoną gyventi, auginti vaikus, kurti verslus.

Pastaruoju metu Širvintos vis labiau tampa Vilniaus miegamuoju ir būsto kainos čia nenusileidžia sostinės kainoms. Kaip tai atsiliepia sprendžiant socialinio būsto ar jaunų šeimų apsirūpinimu būstu problemas, juk ne visi širvintiškiai pajėgūs galvoti su augančiomis kainomis?

Per praeitus metus šioje srityje nuveikta nemažai – Širvintų mieste, kur yra patogesnės sąlygos bei daugiau galimybių dirbti, pastatytas naujas socialinių butų daugiabutis, intensyviai remontuojami iš anksčiau Savivaldybės valdomi būstai, dar vienas daugiabutis – artimiausiuose planuose. Tačiau savo veikloje bei vizijoje mes labiau orientuojamės į tai, kad vis dėlto jaunoms šeimoms nereikėtų prašyti socialinio būsto, kad būtų sudarytos sąlygos ir galimybės norėti dirbti, o ne gauti paramą. Pavyzdžiui, dirbantiems tėvams yra pirmenybė išleisti vaiką į darželį.

Prasideda mokslo metai – kokios nuotaikos Širvintų rajone: ar visos švietimo įstaigos, palyginti su praėjusiaisiais, išliko, kokią įtaką rajono švietimui turi Tūkstantmečio mokyklų programa ir kita?

Širvintų rajone išlieka tos pačios švietimo įstaigos kaip ir praėjusiais mokslo metais. Džiugu, kad bendras mokinių skaičius išlieka stabilus.

Širvintų rajono savivaldybė dalyvaus Tūkstantmečio mokyklų programos antrajame sraute, todėl apie programos įtaką švietimui kalbėti per anksti. Žinoma, tikimės, kad programa bus naudinga ir mokiniams, ir mokytojams, bet ar viltys pasiteisins, parodys tik laikas.

Pastaruoju metu Širvintų rajoną nusižiūrėjo vėjo jėgainių vystytojai, kam Jūs nepritariate. Kodėl? Juk dalis Jūsų kolegų tikriausiai džiaugtųsi tokiomis investicijomis.

Vėjo jėgainių parko klausimas nėra toks paprastas, kad būtų galima teigti – pritariu ar nepritariu jo diegimui Širvintų rajone. Lazda turi du galus:

- ♦ viename jų yra investicijos ir galima nauda (tiek rajono žmonėms, kurie gautų naudos išnuomodami savo žemės sklypus, o gyvenantys arti vėjo jėgainių – nemokamą elektros energiją, tiek savivaldybei, kurios biudžetą papildytų nekilnojamojo turto mokestis, biudžetinėms įstaigoms, kurios galėtų naudoti vietoje pagamintą elektros energiją);
- ♦ kitame – gyventojai, nuogaštauojantys dėl per mažų atstumų, galimo poveikio sveikatai, gamtai, turto nuvertėjimo.

Mano asmenine nuomone, dabartiniai Seimo priimti įstatymai nustato per švelnias sąlygas tokio pobūdžio objektams. Atstumai nuo gyvenviečių, nuo atskirų gyvenamųjų namų turėtų būti gerokai didesni. Kitas dalykas – taip pat įstatymais numatytas galios mokestis, kuris, Širvintų rajone pastačius vėjo jėgainių parką, sudarytų apie 2,8 mln. eurų. Viešai garsiai kalbama apie tai, kad surinktos galios mokesčio lėšos atitektų bendruomenėms. Jei tie pinigai ateitų tiesiogiai bendruomenėms, kurios gyvena šalia vėjo jėgainių, kurios patiria triukšmo, šešėliavimo trukdžius, kurių nekilnojamojo turto vertė gali kristi, sutikčiau. Tačiau Seimas nusprendė, kad tos lėšos pateks į Energetikos ministerijos sukurta dar vieną kažkokią įstaigėlę ir ji tas lėšas skirstys. Taigi gali būti, jog bus taip, kad vieni kenčia, jų turtas nuvertėja, o projektus parašo ir gauna nuadą visai kiti. Apie tai daug diskutuojame, kreipėmės ir į Širvintų rajonui atstovaujantį Seimo narį, Lietuvos regionų partijos pirmininką Joną Pinskų, kuris pateikė įstatymo projektą, tačiau gerai suprantame, kad šiandieninei Seimo valdančiųjų daugumai žmogus, o ypač regionų, provincijos žmogus, tikrai ne visada yra prioritetas. Todėl belieka tikėtis.

Susidaro įspūdis, kad tarp savivaldos ir centrinės valdžios labai dažnai susiklosto vyresniojo brolio, o ne partneriški santykiai. Jūsų manymu, kodėl taip atsitinka: susiformavo tam palanki valdymo sistema, per didelis nepasitikėjimas ar kitos priežastys?

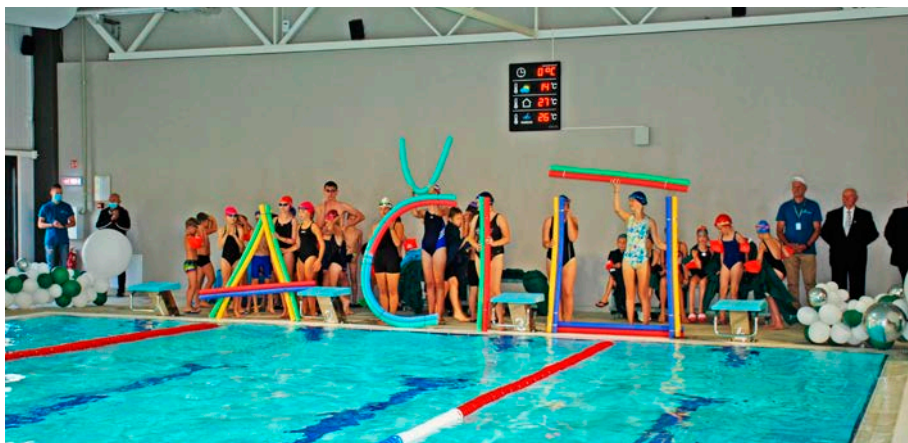
Jau užsiminiau, kad iš centrinės valdžios labiausiai pasigendama supratingumo ir jautrumo žmogui, ypač ne didmiesčio, bet regionų gyventojui. Tuo tarpu savivalda yra arčiausiai savo gyventojų. Nenoras klausytis, suprasti, įsigilinti ir lemia didžiulias problemas, įstatymų neatitikimus, laiku nepriimamus sprendimus, dėl kurių ir nukenčia visa šalis. Esu tikra, kad šis santykis gali pasikeisti tik dialogo dėka.

Pėsčiųjų tiltas per tvenkinį, skveras su muzikiniais fontanais ir žaidimų zona – mėgstama širvintiškių vieta.

Merė su komanda: didžiukimės savo Valstybėje!

Moksleivių AČIŲ už baseiną ir universalią sporto salę.

Nerandant vietos poeto Justino Marcinkevičiaus paminklui Vilniuje, pasiūlėte šios asmenybės atminimą įamžinti Širvintose ir sulaukėte daugumos savivaldybės Tarybos narių palaiškymo. Iki rugpjūčio 8 dienos savivaldybė rinko širvintiškių pasiūlymus dėl vietos paminklui. Tad širvintiškiai pakvies Lietuvą į paminklo Justinui Marcinkevičiui atidengimą?

Žinoma! Tikiu, kad įamžinti poeto Justino Marcinkevičiaus atminimą, jo kūrybos prasmę yra garbė kiekvienam Lietuvos miestui. Labai tikiu, kad projektas Širvintose taps ta gerąja banga, kuri sujungs Lietuvą

prasmingu, gražiu ir svarbiu darbu.

Širvintos tam pasiruošusios, dabar ieškome kūrybininkų: skulptorių, projektuotojų, architektų ir kitų meno sričių specialistų, turinčių idėjų bei vizijų dėl poeto Justino Marcinkevičiaus, jo kūrybos atminimo ir įprasminimo Širvintose. Išgryninę idėją, skelbsime konkursą ir manau, kad kitąmet tikrai galėsime pakviesti visus į atidarymą.

Dėkoju už pokalbį.

Kalbino Aušrinė Miliukaitė-Janovskienė

LIETUVYBĖ, PILIETIŠKUMAS IR SOLIDARUMAS – 65-ĄJĮ JUBILIEJŲ MININTI PLB PALANGOJE NUSIBRĖŽĖ ATEITIES GAIRĖS

Palangoje susitikti su pasaulio lietuviais atvyko 9 šalies savivaldybių vadovai ir kitų Lietuvos valdžios institucijų atstovai. Aptarti nauji iššūkiai, tokie kaip diasporos indėlis stiprinant šalies saugumą ir parama Ukrainai bei artėjantis referendumas dėl pilietybės išsaugojimo.

Neringa BUDRYTĖ

Tris dienas Palangoje posėdžiavę Pasaulio lietuvių bendruomenės (PLB) lyderiai nubraižė gaires, kuriomis toliau žada sekti 65-erių metų jubiliejų šiemet mininti PLB. 55-ias lietuvių bendruomenės įvairiuose pasaulio kraštuose vienijančios organizacijos planuose – tolesnė plėtra ir lietuvybės puoselėjimas atokiausiuose pasaulio kampeliuose. Aptarti ir nauji iššūkiai, tokie kaip diasporos indėlis stiprinant šalies saugumą ir parama Ukrainai bei artėjantis referendumas dėl pilietybės išsaugojimo. Prisidėti sprendžiant šį diasporai aktualų klausimą pažadėjo ir suvažiavime dalyvavę Lietuvos merai. Pasaulio lietuviai džiaugėsi iš Palangos parsivežę solidarumo ir patriotiškumo jausmą bei įkvėpimą toliau dirbti vardan Lietuvos.

Į PALANGĄ IR KRETINGĄ PER TRAKUS, RUKLĄ IŠ 5 ŽEMYNŲ

PLB jubiliejui skirtas suvažiavimas prie Baltijos jūros, į Palangą, sukvietė lietuvius iš 5 žemynų ir 30 pasaulio šalių. PLB pirmininkė Dalia Henke juokavo, kad Palangoje susirinko ir visa Lietuva, nes susitikti su pasaulio lietuviais atvyko 9 šalies savivaldybių vadovai ir kitų Lietuvos valdžios institucijų atstovai.

Jubiliejinis minėjimas prasidėjo iškilmingai Trakuose skulptūros „Pasaulio lietuvių angelas“ atidengimu. Angelų kalvoje dalyvaujant kun. Antanui Saulaičiui ir įvairiems garbingiems svečiams, iškilmes lydėjo Oslo lietuvių folkloro ansamblio „Gabija“ dainos. Taip įprasmina padėką tautai diasporoje ir čia, Lietuvoje, už mūsų susitelkimą, bendrą darbą ir diasporos nuopelnus Lietuvai praeityje, dabartyje. Tegul tai primena, kad turime

dirbti kartu dabar ir vienyti ateityje „vardan tos...“

Tris tolesnes renginių ir diskusijų kupinas dienas krašto bendruomenių lyderiai, jaunimo sąjungų pirmininkai ir PLB valdybos nariai kalbėjosi apie šios lietuvių pasaulyje vienijančios organizacijos ateities tikslus, strategines kryptis ir svarbiausius šių dienų iššūkius.

Pabrėžta, kad 1958 m. Niujorke įkurtos lietuvių vienijančios organizacijos misija lieka ta pati, tačiau keičiantis situacijai pasaulyje įgyja naujų formų. Prie Lietuvos nepriklausomybės atgavimo daug prisidėjusi diaspora vėl raginama telktis ir solidariai remti Ukrainą, prisidėti prie Lietuvos nacionalinio saugumo stiprinimo.

„Neatsitiktinai parinkome šį suvažiavimą ir PLB valdybos 2022–2025 m. kadenciją apibrėžiantį ir įprasminantį šūkį: „Už lietuvybę, pilietiškumą ir solidarumą!“ Tiek dabar ir ateityje PLB lieka aktualus lietuvybės puoselėjimas, mūsų tradicijų, kalbos išsaugojimas – nesvarbu, kokiomis formomis: tai ir lituanistinis švietimas, ir tautinių šokių kolektyvai, chorai, skirtingų lietuviškų klubų veikla.

Na, o šių dienų geopolitinių pasaulio įvykių kontekste vėl tapo svarbi solidarumo misija ir įsipareigojimas tiek Lietuvai, jeigu ateitų ta nelemta diena X ir vėl reiktų ginti mūsų šalį, tiek Ukrainai, kad ji pagaliau laimėtų šį baisų genocidinį Rusijos karą. PLB yra kaip tarpininkas ir laidininkas bei koordinatorių šiems tikslams pasiekti“, – pabrėžė D. Henke. Reikšmingas įvykis PLB pirmininkei buvo apsilankymas Rukloje įsikūrusiame Lietuvos kariuomenės padalinyje: „Džiugu, kad turėjome galimybę Lietuvos kariuomenės vado generolo Valdemaro Ruščio kvietimu lankytis

Lietuvos kariuomenės padalinyje Rukloje, čia galėjome geriau suvokti ir suprasti Lietuvos ir NATO sąjungininkų sąveiką, arčiau ją pažinti ir net „prisiliesti“ prie Lietuvos galių.“

TARTASI DĖL PARAMOS UKRAINAI IR BŪSIMO REFERENDUMO

Gerą patirtimi, kaip diaspora gali padėti Ukrainai, suvažiavime dalinosi bene daugiausia paramos surinkusios JAV lietuvių bendruomenės lyderiai. Paramos rinkimą koordinuojantis Arvydas Urbonavičius skaičiavo, kad Amerikos lietuviai per įvairias iniciatyvas Ukrainai iš viso jau yra paaukoję apie 10 milijonų dolerių. Pasak A. Urbonavičiaus, dar karo pradžioje JAV lietuvių bendruomenė pasirinko bendradarbiauti su Kaune veikiančia ne pelno siekiančia organizacija „Saulės smiltys“ ir šis sprendimas labai pasiteisino.

„Mes, kaip JAV lietuvių bendruomenė, pasidaliname savo patirtimi, kaip mes darom, ką darom. Ši parama renkama per JAV veikiančias lietuvių bendruomenes. Žinoma, prašome ne tik lietuvių paremti, bet visų, kas gali paaukoti. Tą pačią dieną, kai sužinojome, kad vyksta karas, kaip organizacija supratome, kad reikia kažką daryti, kad reikia remti Ukrainą, nes čia bus ilgam. Jau antrą-trečią karo dieną pradėjome rinkti pirmąją pagalbą, pradėjome nuo miegmaišių, nes galvojome apie civilius žmones, kad bus begalės pabėgėlių, kurie paliks namus.

Tai buvo spontaniška idėja, paskui nurišome, pradėjome planuoti, kas būtų naudingiau, ir sugalvojome gegužę padaryti labdarinę koncertą Čikagoje, per vieną vakarą tuomet susirinkome 60 000 dolerių. Nuo tada pradėjome bendrauti su organizacija „Saulės

smiltys“ ir nenorime blaškytis“, – pasakojo JAV lietuvių bendruomenės krašto valdybos pirmininkas A. Urbonavičius.

Daug dėmesio suvažiavime buvo skirta ir diasporos diskusijai su Lietuvos savivaldos atstovais. Tartasi, kuo išvystija galėtų prisidėti prie Lietuvos regionų vystymosi, kaip paskatinti tautiečius grįžti iš emigracijos ir kokių būdu savivalda galėtų padėti spręsti pasaulio lietuviams aktualius klausimus, tokius kaip 2024 m. vyksiantis referendumas dėl pilietybės išsaugojimo.

„Atskiras dienos punktas buvo skirtas diskusijai su senesni išrinktais merais, kur aptarėme Lietuvos regionų iniciatyvas, skirtas diasporai ir sugrįžimui skatinti. Jau įprasta, kad vis tebekalbame apie gimstant įgytos pilietybės išsaugojimą. Šis klausimas labai svarbus Lietuvos ateities raidai, norit išlaikyti ryšius su savo piliečiais, nes pasas ir yra tas pagrindinis ryšys su valstybe“, – kalbėjo D. Henke.

ĮKVĖPĖ TELKTIS DARBAMS

Diasporos lyderius ypač svetingai priėmusi Palanga suvažiavimo dalyviams ne tik padovanavo Baltijos jūros bangų kvapą, nostalgijos kupinus saulėlydžius, bet ir priminė lietuviškas tradicijas. Birutės parko Skautų slėnyje miesto savivaldybė ir jos meras Šarūnas Vaitkus surengė įspūdingą vakaronę po rugpjūčio dangumi. Iš tolimiausių pasaulio kampelių suvažiavusius lietuvius prisiminti tautinių šokių ir dainų pakvietė Palangos kultūros ir jaunimo centro folkloro ansamblis „Mėguva“, o tradiciniais valgiais nukrautas stalas priminė, kokios turtingos Lietuvos gastronominės tradicijos.

Suvažiavimo dalyviai pasakojo iš Palangos išsivežę ne tik prisiminimus bei vienybės jausmą, bet ir stiprų motyvacinį užtaisą toliau burti lietuvių savo kraštuose, kad visos šios tradicijos būtų išsaugotos.

Iš tolimosios Meksikos atvykusi Jolita Mikštaitė neslėpė, kad jų krašte dar nėra oficialios lietuvių bendruomenės, tačiau ją planuojama greitai sukuriant ir taip prisidėti prie augančios PLB šeimos.

„Nors mūsų bendruomenė nėra oficialiai įregistruota, jau daugelį metų buriame Meksikoje gyvenančius lietuvius, skatiname puoselėti lietuvių, tradicijas. Kasmet daugėja prisijungiančių talentingų įvairių sričių profesionalų, su kuriais planuojame įkurti bendruomenę ir prisijungti oficialiai prie Pasaulio Lietuvių Bendruomenės. Dalyvauti renginiuose bei projektuose ir įgyvendinti seniai puoselėtą tikslą – įkurti mokyklėlę. Lietuva nėra žinoma šalis Meksikoje ir kitose Lotynų Amerikos šalyse, tad dažnai tenka ne tik pasakoti apie šalį, bet ir parodyti žemėlapyje, kurioje pasaulio dalyje Lietuva yra. Kartais net įrodinėti, kad Lietuva nėra Rusijos dalis, kad lietuvių kalba nėra rusų kalba, kad mes turime savo religiją, kultūrą, papročius ir esame laisva šalis“, – apie iššūkius savo krašte pasakojo Meksikos lietuvis.

PLANUOSE – NAUJOS BENDRUOMENĖS

Ypatingas vaidmuo suvažiavime skirtas ir jaunimui. Prieš šešis dešimtmečius PLB kūrė kitomis aplinkybėmis iš Lietuvos priversti išvykti tautiečiai, kuriems teko ypač svarbi misija Lietuvos laisvės byloje. Diasporos jaunimo atstovai sako, kad senesnės kartos išvystojus nuopelnai jiems tarsi kelrodis, kaip nepamiršti Lietuvos ir dirbti vardan jos gerovės.

„Ir PLB, ir jaunimas turi vieną bendrą tikslą – neužmiršti lietuvių kalbos, kultūros, palaikyti tradicijas, kad jos gyvuotų, kad tai išliktų ne tik tarp vyresnių žmonių, bet ir tarp jaunesnių, kurie dar tik mokosi apie šią kultūrą, kurie gimė ir augo svetur, – suvažiavimo įspūdiškais dalinasi į PLB valdybą paskirta PLJS atstovė Ingrida Vaznelytė. – Aš gimiau užsienyje, augau užsienyje, mokiausi lietuviškose mokyklose. Nuo pat mažų dienų su manimi buvo lietuviška vėliava, kalba, lietuviški šokiai, man visa tai taip įsipynė į gyvenimą, kad be viso to gyvenimo neįsivaizduoju. Lietuva nėra didelė šalis ir per jos kultūros bei kalbos puoselėjimą mums atsiveria labai daug vartų.“

Įkūrimo pradžioje jungusi 19-os kraštų bendruomenes, PLB šiuo metu vienija 55 lie-

tuvių bendruomenes. Paskutinioji prisijungė Rumunijos lietuvių bendruomenė, o netrukus turėtų gimi dar dvi oficialios Meksikos ir Barbadoso bendruomenės. Plėstis ir jungti lietuvių net labiausiai nutolusiuose planetos kampeliuose – vienas iš kertinių PLB tikslų, nesikeičiantis net ir pasauliui globalėjant.

„Vienas iš PLB įsikūrimo tikslų jau prieš 65 metus ir buvo – vienyti už Lietuvos ribų gyvenančius lietuvius ir skatinti bendruomenių kūrimąsi pasaulyje. Tik organizacijose esame stiprūs, matomi ir galime padėti vieni kitiems. Ir po Lietuvos nepriklausomybės matome, kad lietuvių vis dar išvyksta į platųjį pasaulį skirtingais tikslais. Apsipratę ir įsikūrę svetur lietuvių vis dar būriasi į bendruomenes ir steigia lituanistines mokyklas, jeigu tokių dar nėra toje šalyje įkurta. PLB Plėtos ir tvarumo komisijos uždaviniai ir yra padėti lietuviams įkurti lietuvių bendruomenes patariant, o jau įsikūrusioms bendruomenėms – išsilaikyti arba vėl „prisikelti“, – apie organizacijos plėtrą kalbėjo D. Henke.

Suvažiavimo dalyviai taip pat aptarė galimybę 2024 m. organizuojamos Dainų šventės metu surengti Pasaulio lietuvių dieną ir išreikškė pageidavimą įtraukti PLB atstovą į Lietuvos kultūros tarybą. Atsisveikinant Palangos merui Š. Vaitkui perduota Pasaulio lietuvių sporto žaidynių vėliava. Būtent Palangoje jau 2025 m. vėl susiburs sportuojanti Lietuvos diaspora.

Kretingos rajono mero Antano Kalniaus ir LR Seimo nario Antano Vinkaus rodomas išskirtinis dėmesys suvažiavimo dalyviams, ekskursija į Mažesniųjų brolių ordino Lietuvos Šv. Kazimiero provincijos Kretingos apreiškimo vienuolyną, Kretingos muziejų, Žiemos sodą ir vakarienė, per kurią buvo degustuojami regioniniai patiekalai, dar labiau priartino prie Žemaitijos istorinių ištakų ir jos grožio.

Suvažiavimą vainikavo įspūdingas Lietuvos nacionalinio kultūros centro choro koncertas Palangos kurhauze, skirtas pristatyti 2024 m. šimtmetį minėsiančią Lietuvos dainų šventę „Kad giria žaliuotų“. Pasaulio lietuvių Palangą paliko su ašaromis akyse, širdyje išsiveždami dar labiau išaugusią meilę Lietuvai ir jos tradicijoms.

Pasaulio lietuviai Palangą paliko išsiveždami įkvėpimą toliau dirbti vardan Lietuvos.

